

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Også sendt via e-post: postmottak@kd.dep.no

Oslo, 11. februar 2008
Ref.: 9041655-40199 STEMOR
Ansvarlig advokat: Morten Steenstrup

HØRINGSUTTALELSE: NOU 2007:11 STUDIEFORBUND – LÆRING FOR LIVET

Vi representerer Norsk Frisørskole og Norsk Hudpleieskole. Skolen har avdelinger med utdanningstilbud i Bodø, Trondheim, Bergen og Oslo. Det utdannes i snitt ca 200 elever på Norsk Frisørskole i året og ca 55 elever på Norsk Hudpleieskole. De aller fleste av disse starter som frisørlærlinger etter gjennomføring av skoletilbudet.

Dette utdanningstilbudet står for det som de fleste tradisjonelt vil oppfatte som en fagutdanning som er meget yrkesrettet.

I dag er Norsk Frisørskole en såkalt kapittel 6A-skole i privatskoleloven. I NOU 2007:11 på side 66 er det vist til at pr. i dag er 51 slike skoler. Det er videre gitt en oversikt over hvordan disse skolene fordeler seg med;

- 24 bibelskoler
- 12 kunstsoler
- 5 skoler som tilbyr utdanning innenfor dans og musikk
- 10 øvrige skoler

Norsk Frisørskole går inn under siste opplistede kategori.

I NOU 2007: 11 på side 66 heter det:

Det følger av privatskoleloven § 8-2 etter endring med virkning fra 1. juli 2007 at kapittel 6A slutter å gjelde 1. juli 2010. I Ot.prp. nr. 37 (2006–2007) om endringer i friskoleloven er det blant annet lagt til grunn:

"[...] at dei skolane som i dag er godkjende etter kapittel 6A, i løpet av overgangsperioden innrettar seg etter vilkåra i anten fagskolelova eller friskolelova (foreslått endra til privatskolelova). [...] Til grunn for forslaget ligg at skolane får behalde offentleg finansiering på uendra nivå ved overgang til fagskolelova, føresett at dei får godkjenning av NOKUT i løpet av overgangsperioden. [...] Dei av dei noverande kapittel 6A-skolane som innrettar seg etter vilkåra i den endra privatskolelova, vil få offentleg finansiering etter reglane i denne lova. Departementet reknar likevel med at enkelte av kapittel 6A-skolane ikkje vil vere i stand til å innrette

seg verken etter fagskolelova eller etter friskolelova (foreslått endra til privatskolelova) innan utløpet av overgangsperioden. Departementet vil greie nærmare ut kva for ei - lovmessig ramme som mest formålstenleg vil gjere det mogleg for desse skolane å behalde offentlig finansiering også etter at overgangsperioden er over, og vil mellom anna vurdere folkehøgskolelova i denne samanheng. Departementet vil så komme tilbake til Stortinget med forslag.””

Norsk Frisørskole vil være en av de skoler som ikke vil være i stand til verken å innrette seg etter fagskoleloven eller privatskoleloven dersom skoletilbudet faktisk skal opprettholdes. Det er derfor viktig at denne skolen også for fremtiden får en lovmessig forankring som både opprettholder dagens rettigheter og kompetansemessig status. Det avgjørende for denne skolen er at eleven ved skolen opprettholder retten til å få studielån. Skolen får ikke statsstøtte.

Bakgrunnen for at denne skolen ikke vil kunne tilpasse seg lovverket slik det nå foreligger er at det er innført et krav om at skoler som skal kunne gå inn under fagskoleloven må bygge på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Når det gjelder Norsk Frisørskole er forholdet følgende når det gjelder utdanningstilbudet:

- I den videregående skole er det i dag mulig å velge frisørlinje eller hudpleielinje i noen fylker.
- De private frisørskolene gir fagutdanning på henholdsvis et halvt år og ti måneder, og selv om fagutdannelsen er mer praktisk rettet er den likevel på nivå med den som finnes i den videregående skole (elevene i de private skolene kan imidlertid konsentrere seg om fagutdanningen og ikke de øvrige fag som det er krav om i den videregående skole).
- Når det gjelder frisørskolene anbefales det at elevene etter endt skole går opp som privatist til den såkalte ”tverrfaglige” eksamen i den offentlige videregående skole som er en forutsetning for senere å kunne ta svennebrevet etter å ha vært lærling.
- Det er derfor et faktum at disse fagutdanningene ikke kan sies å bygge på videregående opplæring.
- Disse skolene vil heller ikke kunne gå inn under privatskoleloven fordi de ikke vil kunne oppfylle den lovens krav til læreplaner.

Departementet er klar over den situasjonen som nå har oppstått for bl. a. Norsk Frisørskole og skriver på side 28 i Ot. prp. Nr. 39 (2006-2007) følgende:

”Departementet antar likevel at enkelte av kap. 6A-skolene ikke vil være i stand til å innrette seg verken etter fagskoleloven eller endret privatskolelov innen overgangsperiodens utløp. Departementet vil utrede nærmere hvilken lovmessig ramme som mest hensiktsmessig vil gjøre det mulig for disse skolene å beholde offentlig finansiering også etter at overgangsperioden er over, og vil blant annet vurdere folkehøgskoleloven i denne sammenheng. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med forslag i denne forbindelse.”

Det vises også til departementets uttalelse under pkt. 3.4.2 Nivå og særtrekk på side 15, hvor det i annen spalte heter:

"Fagskolestudier henvender seg til ulike aldersgrupper, i noen tilfelle som videreutdanning. I andre tilfelle kan utdanning tjene som reorientering i forhold til tidligere utdanning og yrkeskompetanse. Det innebærer at ordningen må kunne fange opp nye behov i arbeidslivet, selv om den ikke bygger på definerte fag på videregående opplæringsnivå. Departementet mener at det i denne sammenheng må utvises skjønn ved søknadsbehandlingen, slik NOKUT allerede gjør."

Norsk Frisørskole henvender seg til ulike aldersgrupper og i noen tilfeller som videreutdanning. Slik lovene ble endret i fjor sommer vil de imidlertid ikke gi åpning for en slik utøvelse av skjønnet at skolene vil kunne komme inn under noen av de to lovene.

Dersom vi tar utgangspunkt i frisørfaget utdannes det hvert år ca 700 elever innen det faget i den videregående skole. Det er imidlertid bare ca 300 av disse elevene som søker om lærlingplass etter endt utdanning. Dette skyldes at svært mange ungdommer som velger den linjen i den videregående skole ikke har bestemt seg for sitt fremtidige yrkesvalg. Når ungdom er ferdig med videregående skole skal de etter hvert velge sin yrkesutdanning. Flertallet av ungdommer velger i dag universitet og høyskoler. Likevel er det mange ungdommer som ønsker å ta en fagutdanning som frisør. Dersom det ikke nå finnes frem til en god lovmessig ramme etter 1. juli 2010 for frisørskoler vil det få en rekke negative konsekvenser:

- Mange ungdommer som er ferdig med videregående skole vil bli utestengt fra å få en fagutdanning. Mange av de som søker seg til frisørutdanning eller hudpleieutdanning har ikke gjennom videregående skole klart å oppnå studiekompetanse for å komme inn på universiteter eller høyskoler. Skal de da utelukkes fra en fagutdanning fordi det fantes et frisørtilbud i den videregående skole som de som 15-16 åringer ikke den gang forstod de burde velge for å sikre seg en fagutdanning?
- Mange ungdommer har ikke evner eller ønsker om å ta teoretiske fag på den videregående skole. Skal de for fremtiden utelukkes fra å ta en fagutdanning på en frisørskole slik de kan i dag?
- Det er et faktum at mange dyslektikere eller andre med læringsvansker i dag har tatt utdanning innenfor et håndverk som de har øvd opp gode ferdigheter innenfor. Det kan de oppnå innenfor frisørskolene som er meget yrkesrettede, men de vil ikke klare det innenfor den offentlige skole med frisørlinje. Det samme er tilfelle innen hudpleiefaget. Skal endringene i friskoleloven og lov om fagskoleutdanning for fremtiden sette en effektiv stopper for disse mulighetene?

Dersom det ikke gis en permanent ramme for frisørskoler og tilsvarende skoler vil det føre til at elevene som søker seg til slike skoler vil miste retten til å få studielån. Mister de den finansieringsmuligheten vil de ikke ha råd til å ta en slik fagutdanning. Det vil ta bort grunnlaget for slike skoler. Det vil eventuelt bare være mulig for noen skoler i Oslo å overleve dersom de retter seg inn mot en liten gruppe betalingsdyktige elever. Dette vil særlig gå ut over distriktene og slå sosialt skjevt ut.

Dersom elever som søker seg til frisør- og hudpleieskoler ikke lenger skal få samme rett som andre som skal ta en fagutdanning til å søke studielån, vil resultatet bli knapphet på arbeidskraft innen frisør- og hudpleiefagene. Innen frisørfaget utdannes det som nevnt ovenfor 700 elever hvert år, mens bare 300 av disse blir lærlinger. Av de 650 elevene som utdannes i de private frisørskolene søker ca 450 om læreplass. Dersom disse skolene faller bort vil det bli en stor og alvorlig mangel på utdannede frisører; og dette vil i særlig grad ramme distriktene. Allerede i dag sliter bransjen med å skaffe tilstrekkelig med kvalifisert arbeidskraft. I bransjen er det

betydelig frykt for at dersom de-private fagskolene må legge ned, så vil resultatet bli at seriøse bedrifter ikke vil kunne skaffe tilstrekkelig arbeidskraft og at det vil vokse frem et svart marked av ukvalifisert arbeidskraft som vil komme til Norge, fordi vi ikke lenger vil ha tilgang på fagutdannet arbeidskraft innen disse områdene.

Norsk Frisørskole er av den oppfatning at det beste ville være dersom slike skoler også for fremtiden får en forankring i fagskoleloven. Det vil være det som best ivaretar denne type fagutdanning og også den prestisje som slike skoler i dag har og fortsatt bør ha.

Norsk Frisørskole har imidlertid registrert at utvalget på side 89 i NOU 2007:11 uttaler følgende:

”Utvalget mener det er nødvendig med en større omlegging av lovgivningen, slik at læring utenfor det formelle opplæringssystemet løftes fram og gis en egnet regulering. Med få unntak krever de gjenværende bestemmelsene i voksenopplæringsloven ikke en egen lov. Utvalget ser likevel at en egen lovmessig forankring har en egen verdi for studieforbundene. Utvalget er av den oppfatning at en ny lov må ivareta overordnede mål for studieforbundenes virksomhet.

Kapittel 6.1 viser at studieforbundene har grenseflater mot flere aktører utenfor det formelle utdanningssystemet. Utvalget mener de ulike opplæringstilbudene som eksisterer utenfor det formelle utdanningssystemet – helt eller delvis – bør ses i sammenheng og reguleres i en egen ny felles lov. Utvalget foreslår å gi studieforbundene en sterkere rolle som alternative læringsaktører og -arenaer gjennom forankring i en felles lov med andre tilbydere og aktører av offentlig støttet, fortjenestefri opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet. En lovmessig forankring med andre fortjenestefrie læringsaktører utenfor skoleverket vil skape et bedre framtidig fundament for læring av følgende grunner:

- *Det er mye som er felles i tilnærming og tradisjon for alternative opplæringsarenaer, og med det potensial for synergieffekter.*
- *De store utdanningssektorene har i stor grad fått felles lovforankring (grunnopplæring og høyere utdanning); det er på tide at også ikke-formelle aktører får hevet sin status gjennom å samles i en større lov. Små og spredte lovverk for enkeltaktører kan gi lite forståelige forskjeller i administrative og økonomiske rammer for likeverdig virksomhet, slik det framgår i kapittel 6.1.*

I NOU 1992: 32 Bedre struktur i lovverket (lovstrukturutvalget) ble det vurdert hvilken inndeling av lovverket som er mest hensiktsmessig. Det het blant annet: «En samling etter samfunnssektor/livsområde vil ofte gi et oversiktlig bilde av aktuelle normer for den som har behov for å kjenne reglene på et samfunnsområde. Samling av normene innenfor en sektor gjør det letter å se alle relevante forhold i sammenheng når man skal løse problem som oppstår innenfor sektoren.»

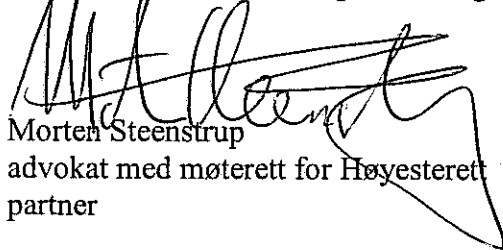
Lovstrukturutvalget hevdet prinsipielt at dersom lovene skal bli mest mulig oversiktlige og konsekvente, bør de omfatte vide sektorer.

Hovedbegrunnelsen for en større endring i lovverket er først og fremst behovet for et bedre juridisk rammeverk rundt læring i frivillig sektor som stimulerer til økt aktivitet og derigjennom bidrar til å nå viktige samfunns mål som blant annet medborgerskap, inkludering og integrering. Samlende i en ny lov vil være opplæring som styrker motivasjon for og tilgang til kunnskap og kompetanse, og på den måten møte behov i et samfunn og arbeidsliv i endring. Sverige har en samlet folkbildning som framstår som en sterk og egen sektor, noe som handler om tradisjon, men også om en folkbildning som har fornyet seg.”

Norsk Frisørskole ser at en slik lov kan gi en mulig fremtidig ramme for virksomheten; men det forutsetter at fagskoler som frisørskolene får en nødvendig plass i lovverket, og ikke bare blir et vedheng til f. eks. studieforbund. Utvalget viser ovenfor til "fortjenestefri" opplæring. Det vil imidlertid ikke passe for slike skoler som Norsk Frisørskole. Denne skolen får ingen statsstøtte, men må fullt ut basere seg på elevbetaling. Elevene må imidlertid gis rett til studielån. Skoler som ikke er basert på statsstøtte må ha eiere som er villig til å satse på disse slike. I oppstartsårene vil disse skolene gå med underskudd, og det forutsetter at eierne stiller egenkapital til disposisjon. Da vil det også kreve at disse skolene kan tjene penger og få en avkastning som kan dekke opp tap og samtidig skape fortjeneste som innebærer at eierne er villig til å dra i gang slike skoler uten statsstøtte. Så lenge en slik skole ikke mottar statsstøtte kan ikke myndighetene sette forbud mot at skolen går med overskudd; dersom det skjer vil det ikke være mulig å få etablert eller opprettholdt slike skoler. Et slik forbud vil i realiteten være et etableringsforbud mot skoler som opererer uten statsstøtte. Slike skoler skal for øvrig oppfylle lovens krav; og i den sammenheng må det forutsettes at skolepengene ikke overstiger det som er normalt også for skoler som mottar statsstøtte.

Med vennlig hilsen

Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA

Morten Steenstrup
advokat med møterett for Høyesterett
partner